

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)
zo 14. decembra 2006*

Vo veci C-217/05,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Tribunal Supremo (Španielsko) z 3. marca 2005 a doručený Súdnemu dvoru 17. mája 2005, ktorý súvisí s konaním:

Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio

proti

Compañía Española de Petróleos SA,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory A. Rosas, sudcovia A. Borg Barthet, J. Malenovský, U. Løhmus (spravodajca) a A. Ó Caoimh,

* Jazyk konania: španielčina.

generálna advokátka: J. Kokott,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 6. júla 2006,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, v zastúpení: A. Hernández Pardo, abogado, C. Flores Hernández a L. Ruiz Ezquerria, abogadas,
- Compañía Española de Petróleos SA, v zastúpení: J. Folguera Crespo a A. Martínez Sánchez, abogados,
- Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: E. Gippini Fournier a K. Mojesowicz, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 13. júla 2006,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 10 až 13 nariadenia Komisie (EHS) č. 1984/83 z 22. júna 1983 o uplatňovaní článku 85 ods. 3 Zmluvy na kategórie dohôd o výhradnom nákupe [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 173, s. 5, a korigendum Ú. v. ES L 79, s. 38).

- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (ďalej len „konfederácia“), žalobkyňou v konaní vo veci samej a Compañía Española de Petróleos SA (ďalej len „CEPSA“), žalovanou v konaní vo veci samej, týkajúceho sa postupov obmedzujúcich hospodársku súťaž vytýkaných CEPSA, ktoré vyplývajú z dohôd uzavretých medzi ňou a určitými podnikmi prevádzkujúcimi čerpacie stanice.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

- 3 Nariadenie č. 1984/83 vylučuje z uplatňovania článku 85 ods. 1 Zmluvy EHS (zmenený na článok 85 Zmluvy ES, teraz článok 81 ES) určité kategórie dohôd o výhradnom nákupe a zosúladené postupy, ktoré obvykle spĺňajú podmienky uvádzané v odseku 3 predmetného článku z dôvodu, že vo všeobecnosti majú za dôsledok zlepšenie distribúcie výrobkov. Toto nariadenie vo svojich článkoch 10 až 13 obsahuje osobitné ustanovenia pre dohody čerpacích staníc.
- 4 Podľa znenia článku 10 tohto nariadenia:

„Podľa článku 85 ods. 3 Zmluvy a za podmienok uvedených v článkoch 11 až 13 tohto nariadenia sa článok 85 ods. 1 predmetnej Zmluvy vyhlasuje za neuplatniteľný na dohody, na ktorých sa zúčastňujú iba dva podniky a v ktorých sa jeden podnik, predajca, zaväzuje voči druhému, dodávateľovi, odplatom za poskytnutie osobitných ekonomických alebo finančných výhod nakupovať, určité pohonné hmoty pre motorové vozidlá na báze petrolejárskych výrobkov alebo určité palivá pre motorové

vozidlá na báze petrolejárskych výrobkov špecifikovaných v dohode na čerpacej stanici označenej v dohode s cieľom opätovne ich predať iba od dodávateľa, podniku spojeného s dodávateľom alebo od tretieho podniku, ktorému dodávateľ zveril distribúciu svojich výrobkov.“ [*neoficiálny preklad*]

5 Článok 11 predmetného nariadenia stanovuje:

„Okrem povinnosti uvedenej v článku 10 predajcovi nemožno uložiť žiadne iné obmedzenie hospodárskej súťaže než

- a) povinnosť nepredávať na čerpacích staniciach označených v dohode pohonné hmoty pre motorové vozidlá alebo palivá dodávané tretími podnikmi;

- b) povinnosť nepoužívať na čerpacích staniciach označených v dohode mazivá alebo podobné petrolejárske výrobky ponúkané tretími podnikmi, ak dodávateľ alebo podnik s ním spojený predajcovi poskytl alebo financovali vybavenie na výmenu olejov alebo iné zariadenia na mazanie motorových vozidiel;

- c) povinnosť robiť v interiéri a exteriéri čerpacej stanice reklamu pre výrobky dodávané tretími podnikmi iba v rozsahu zodpovedajúcom časti, akú tieto výrobky predstavujú v celkovom obrate čerpacej stanice;

d) povinnosť nechať kontrolovať zariadenia na skladovanie alebo na distribúciu petrolejárskych výrobkov, ktoré sú vlastníctvom dodávateľa alebo ktoré boli financované dodávateľom alebo podnikom s ním spojeným, iba dodávateľom alebo podnikom ním určeným.“ [*neoficiálny preklad*]

6 Článok 12 nariadenia č. 1984/83 uvádza klauzuly a zmluvné záväzky, ktoré bránia uplatneniu článku 10 tohto nariadenia. Článok 13 toho istého nariadenia stanovuje analogické uplatnenie jeho článku 2 ods. 1 a 3, článku 3 písm. a) a b) a článkov 4 a 5 na dohody s čerpacími stanicami.

Vnútroštátna právna úprava

7 Zákon č. 16/1989 o ochrane hospodárskej súťaže (Ley n° 16/1989 de Defensa de la Competencia) zo 17. júla 1989 (BOE č. 170 z 18. júla 1989, s. 22747, ďalej len „zákon č. 16/1989“) vo svojom článku 1 ods. 1 kvalifikuje ako zakázané postupy typy konaní v rozpore s hospodárskou súťažou inšpirované práve článkom 85 ods. 1 Zmluvy.

8 Kráľovský dekrét č. 157/1992 na vykonanie zákona č. 16/1989, pokiaľ ide o výnimky podľa kategórií, individuálne povolenia a register ochrany hospodárskej súťaže (Real Decreto 157/1992, por el que se desarrolla la Ley 16/1989, de 17 de julio, en materia de exenciones por categorías, autorización singular y registro de defensa de la

competencia), z 21. februára 1992 (BOE č. 52 z 29. februára 1992, s. 7106, ďalej len „kráľovský dekrét č. 157/1992“), vo svojom článku 1 stanovuje:

„Výnimky podľa kategórií

1. Podľa ustanovenia článku 5 ods. 1 písm. a) [zákona č. 16/1989] sú povolené dohody, ktorých sa zúčastňujú iba dva podniky a ktoré patria do jednej z nasledujúcich kategórií, ovplyvňujú výlučne vnútroštátny trh a spĺňajú podmienky uvedené nižšie pre každú z týchto kategórií:

...

b) dohody o výhradnom nákupe, ktorými sa jedna zmluvná strana voči druhej zmluvnej strane zaväzuje nakupovať určité výrobky s cieľom opätovne ich predať výlučne od tejto druhej zmluvnej strany, od podniku s ňou spojenou alebo od tretieho podniku, ktorý táto zmluvná strana poverila distribúciou svojich výrobkov, pokiaľ táto dohoda rešpektuje ustanovenia uvedené v nariadení (EHS) č. 1984/83...

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 9 Dňa 4. mája 1995 konfederácia podala sťažnosť pred Servicio de Defensa de la Competencia (služba ochrany hospodárskej súťaže), zložku podliehajúcu ministerstvu hospodárstva a financií, proti určitým podnikom petrolejárskeho odvetvia, medzi nimi aj proti CEPESA. Podľa konfederácie dohody uzavreté ku koncu roka 1992 medzi CEPESA a podnikmi prevádzkujúcimi čerpacie stanice, pôvodne nazvané „zmluvy o stálom nákupe“, neskôr v zmysle dodatkov „komisionárske zmluvy o predaji v záruke“ a/alebo „zmluvy o obchodnom zastúpení“ (ďalej len „predmetné zmluvy“), majú za účinok obmedzenie hospodárskej súťaže. Z údajov uvádzaných v spise predloženom Súdnemu dvoru vyplýva, že 95 % čerpacích staníc siete CEPESA je viazaných týmto typom zmlúv.
- 10 Rozhodnutím zo 7. novembra 1997 bolo konanie o sťažnosti konfederácie zastavené z dôvodu, že predmetné zmluvy neodporovali článku 1 ods. 1 zákona č. 16/1989, keďže toto ustanovenie nie je uplatniteľné na zmluvy uzavreté komisionármi, obchodnými zástupcami alebo sprostredkovateľmi s inými podnikateľmi. Žaloba podaná konfederáciou proti tomuto rozhodnutiu bola zamietnutá zo strany Tribunal de Defensa de la Competencia rozhodnutím z 1. apríla 1998 v podstate z rovnakého dôvodu.
- 11 Keďže jej neskoršia žaloba pred Audiencia Nacional bola rovnako zamietnutá rozhodnutím z 22. januára 2002, konfederácia podala odvolanie pred Tribunal Supremo. Jeden z dôvodov uvádzaných na podporu tohto odvolania sa zakladá na porušení článku 85 ods. 1 Zmluvy a nariadenia č. 1984/83, na ktoré odkazuje kráľovský dekrét č. 157/1992.

12 V rámci tohto sporu Tribunal Supremo rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa články 10 až 13 nariadenia [č. 1984/83] vykladať v tom zmysle, že do ich pôsobnosti spadajú zmluvy o výhradnej distribúcii pohonných hmôt a palív, ktoré sú formálne nazvané ako komisionárske zmluvy alebo zmluvy o obchodnom zastúpení a obsahujú nižšie uvedené ustanovenia:

- a) prevádzkovateľ čerpacej stanice sa zaväzuje predávať výhradne pohonné hmoty a palivá od dodávateľa za dodržania dodávateľom stanovených predajných cien pre spotrebiteľov, ako aj predajných a prevádzkových podmienok a techník;
- b) prevádzkovateľ čerpacej stanice preberá riziká spojené s tovarom akonáhle ho dodávateľ dodá do zásobných nádrží čerpacej stanice;
- c) prevádzkovateľ od prevzatia tovaru preberá na seba povinnosť jeho uskladnenia za podmienok vylučujúcich akýkoľvek jeho úbytok alebo zhoršenie a zodpovedá v danom prípade dodávateľovi alebo tretím osobám za akýkoľvek úbytok, kontamináciu alebo zmiešanie tovaru, ako aj za prípadnú škodu spôsobenú v dôsledku takejto skutočnosti;
- d) prevádzkovateľ čerpacej stanice je povinný zaplatiť dodávateľovi za pohonné hmoty a palivá v lehote deväť dní od ich dodania na čerpaciu stanicu?“

O prejudiciálnej otázke

O právomoci Súdneho dvora zodpovedať túto otázku a o jej prípustnosti

- 13 CEPSA aj Komisia Európskych spoločenstiev uvádzajú, že nie je potrebné odpovedať na položenú prejudiciálnu otázku, a to z rozličných dôvodov.
- 14 Pokiaľ ide o stanovisko, ktoré zaujala CEPSA, tá uvádza, že Súdny dvor nemá právomoc odpovedať na položenú otázku v prvom rade z dôvodu, že konanie vo veci samej patrí výlučne do vnútroštátneho práva. Vykonaným odkazom na „ustanovenia uvádzané v nariadení [č. 1984/83]“, článok 1 ods. 1 písm. b) kráľovského dekrétu č. 157/1992 nevykonáva skutočný odkaz na právo Spoločenstva, ale obmedzuje sa na prebratie obsahu článkov 10 až 13 predmetného nariadenia do vnútroštátneho práva. Tieto ustanovenia práva Spoločenstva sú teda v rámci konania vo veci samej relevantné iba ako prvky vnútroštátneho španielskeho práva.
- 15 V druhom rade sa CEPSA domnieva, že za absencie ovplyvnenia obchodu medzi členskými štátmi sa článok 85 ods. 1 Zmluvy na konanie vo veci samej neuplatňuje.
- 16 Na úvod je potrebné poznamenať, že v rámci spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi zakotvenou v článku 234 ES prináleží iba vnútroštátnemu sudcovi, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za súdne rozhodnutie so zreteľom na osobitosti prípadu, posúdiť tak nevyhnutnosť podania návrhu na začatie

prejudiciálneho konania, aby mohol vyniesť rozsudok, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, Zb. s. I-4921, bod 59; zo 17. júla 1997, Leur-Bloem, C-28/95, Zb. s. I-4161, bod 24, a zo 7. januára 2003, BIAO, C-306/99, Zb. s. I-1, bod 88).

- 17 V dôsledku toho, ak sa vnútroštátnymi súdmi položené prejudiciálne otázky týkajú výkladu ustanovenia práva Spoločenstva, je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť, pokiaľ nie je zjavné, že návrh na začatie prejudiciálneho konania v skutočnosti smeruje k rozhodovaniu o vykonštruovanom spore alebo k formulovaniu konzultatívnych názorov o všeobecných alebo hypotetických otázkach, ak požadovaný výklad práva Spoločenstva nemá žiadny vzťah k realite alebo k predmetu sporu, alebo keď Súdny dvor nemá dostatok skutkových a právnych informácií potrebných na to, aby odpovedal užitočným spôsobom na otázky, ktoré sú mu položené (pozri rozsudok BIAO, už citovaný, bod 89 a tam citovanú judikatúru).
- 18 V konaní vo veci samej nejde o takýto prípad.
- 19 Súdny dvor už konštatoval, že ani zo znenia článku 234 ES, ani z predmetu konania zavedeného týmto článkom nevyplýva, že autori Zmluvy zamýšľali vylúčiť z právomoci Súdneho dvora návrhy na začatie prejudiciálneho konania týkajúce sa ustanovenia Spoločenstva, v osobitnom prípade, keď na určenie predpisov uplatniteľných na čisto vnútroštátnu situáciu v tomto štáte vnútroštátne právo členského štátu odkazuje na obsah tohto ustanovenia (rozsudok Leur-Bloem, už citovaný, bod 25).
- 20 Ak totiž vnútroštátna právna úprava prispôsobí riešenia, ktoré prináša pre čisto vnútorné situácie, riešeniam upraveným v práve Spoločenstva, ako v prejednávanej

veci, aby sa tak predišlo obmedzovaniu hospodárskej súťaže, existuje určitý záujem Spoločenstva na tom, aby dostali ustanovenia alebo pojmy prevzaté z práva Spoločenstva jednotný výklad bez ohľadu na podmienky, za ktorých sa majú uplatniť, a to preto, aby sa vyhlo v budúcnosti ich rôznym výkladom (pozri najmä rozsudky Leur-Bloem, už citovaný, bod 32, a zo 16. marca 2006, Poseidon Chartering, C-3/04, Zb. s. I-2505, bod 16).

- 21 Okrem toho v rozpore s tým, čo uvádza CEPSA, okolnosti prejednávanej veci sú odlišné od okolností rozsudku z 28. marca 1995, Kleinwort Benson (C-346/93, Zb. s. I-615). V tomto rozsudku sa Súdny dvor vyhlásil za nepríslušný pre výklad vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá nevykonávala priamy a bezpodmienečný odkaz na právo Spoločenstva, ale ktorá sa obmedzovala na prebratie Dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32) ako vzoru a reprodukovala iba čiastočne jeho pojmy. Z bodu 18 predmetného rozsudku vyplýva, že uvedená právna úprava stanovovala výslovne možnosť vnútroštátnych orgánov vykonať zmeny „určené na stanovenie odchýlok“ medzi ustanoveniami tejto právnej úpravy a zodpovedajúcimi ustanoveniami predmetného dohovoru. Navyše tá istá právna úprava výslovne rozlišovala medzi ustanoveniami uplatniteľnými na situácie týkajúce sa Spoločenstva a ustanoveniami uplatniteľnými na vnútroštátne situácie.

- 22 Pokiaľ ide o tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, hoci sa článok 1 ods. 1 písm. b) kráľovského dekrétu č. 157/1992 obmedzuje na uvedenie výslovného odkazu na nariadenie č. 1984/83 na určenie pravidiel uplatniteľných na vnútroštátne situácie, skutočnosťou zostáva, že prostredníctvom odkazu na ustanovenia nariadenia č. 1984/83 sa vnútroštátny zákonodarca rozhodol uplatniť rovnakú úpravu na vnútroštátne situácie a na situácie týkajúce sa Spoločenstva. Z toho vyplýva, že v prípade odkazu na právny akt Spoločenstva vo vnútroštátnej legislatíve, ako je to v prejednávanej veci, má Súdny dvor právomoc na výklad tohto aktu.

- 23 Vzhľadom na tieto úvahy nie je potrebné skúmať argumentáciu uvádzanú zo strany CEPSA, pokiaľ ide o absenciu ovplyvnenia obchodovania medzi členskými štátmi.
- 24 Je teda potrebné odmietnuť tvrdenia CEPSA zakladajúce sa na nedostatku právomoci Súdneho dvora.
- 25 Pokiaľ ide o Komisiu, tá bez toho, že by formálne tvrdila, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je neprípustný, na jednej strane stavia do popredia skutočnosť, že skutkový kontext konania vo veci samej nie je v návrhu na začatie prejudiciálneho konania dostatočne popísaný a na druhej strane vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o potrebu odpovede na prejudiciálnu otázku, vzhľadom na okolnosti konania vo veci samej a najmä na okolnosť, že v prípade obnovenia konania španielskym orgánom pre ochranu hospodárskej súťaže, ten bude nútený konštatovať, že momentálne je uplatniteľné nariadenie Komisie (ES) č. 2790/1999 z 22. decembra 1999 o uplatňovaní článku 81 ods. 3 Zmluvy na kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov (Ú. v. ES L 336, s. 21; Mim. vyd. 08/001, s. 364), ktoré nahradilo nariadenie č. 1984/83.
- 26 V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že podľa ustálenej judikatúry potreba dospieť k výkladu práva Spoločenstva, ktorý by bol užitočný pre vnútroštátny súd, vyžaduje, aby tento súd vymedzil skutkový a právny rámec, do ktorého patria otázky, ktoré predkladá, alebo aspoň aby vysvetlil skutkové domnienky, na ktorých sa zakladajú tieto otázky (rozsudky z 9. septembra 2004, Carbonati Apuani, C-72/03, Zb. s. I-8027, bod 10, a zo 17. februára 2005, Viacom Outdoor, C-134/03, Zb. s. I-1167, bod 22).

- 27 Okrem toho informácie poskytnuté v návrhu na začatie prejudiciálneho konania majú jednak umožniť Súdnemu dvoru dať užitočné odpovede a jednak poskytnúť vládam členských štátov, ako aj iným dotknutým subjektom možnosť predložiť pripomienky podľa článku 23 Štatútu Súdneho dvora (pozri v tomto zmysle najmä uznesenia z 30. apríla 1998, Testa a Modesti, C-128/97 a C-137/97, Zb. s. I-2181, bod 6, ako aj z 11. mája 1999, Anssens, C-325/98, Zb. s. I-2969, bod 8).
- 28 Preto je prejudiciálna otázka položená vnútroštátnym súdom neprípustná, iba keď Súdnemu dvoru nie sú známe dostatočné skutkové a právne okolnosti potrebné na to, aby odpovedal potrebným spôsobom na položené otázky (pozri v tomto zmysle, najmä rozsudky z 13. marca 2001, PreussenElektra, C-379/98, Zb. s. I-2099, bod 39, a z 22. januára 2002, Canal Satélite Digital, C-390/99, Zb. s. I-607, bod 19).
- 29 Na účely overenia, či údaje poskytnuté zo strany Tribunal Supremo zodpovedajú týmto požiadavkám, je potrebné zobrať do úvahy povahu a dosah predloženej otázky. Keďže požiadavka presnosti, čo sa týka skutkového kontextu, je podstatnou najmä v oblasti hospodárskej súťaže, ktorá je charakterizovaná zložitými skutkovými a právnymi situáciami, je potrebné skúmať, či návrh na začatie prejudiciálneho konania poskytuje v tomto zmysle dostatočné údaje umožňujúce Súdnemu dvoru odpovedať potrebným spôsobom na predmetnú otázku (pozri v tomto zmysle rozsudok *Viacom Outdoor*, už citovaný, bod 23).
- 30 V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že návrh na začatie prejudiciálneho konania neobsahuje určité údaje relevantné pre odpoveď na položenú otázku. Hoci je pravda, že podľa znenia tejto otázky prevádzkovateľ čerpacej stanice preberá riziká

spojené s tovarom, akonáhle mu ho dodávateľ dodá, skutočnosťou zostáva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania neumožňuje určiť, či tento prevádzkovateľ preberá určité konkrétne riziká v zmysle zmlúv o distribúcii pohonných hmôt alebo nie, a ani to, kto je vlastníkom pohonných hmôt po ich dodaní tomuto prevádzkovateľovi, ani to, kto znáša náklady dopravy.

31 Predsa však napriek týmto nedostatkom návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje určiť dosah položenej otázky, ako to potvrdzuje obsah pripomienok, ktoré podali účastníci konania vo veci samej a Komisia. Preto Súdny dvor disponuje dostatočnými skutkovými údajmi na výklad dotknutých predpisov Spoločenstva a na podanie potrebnej odpovede na túto otázku.

32 V zostávajúcom rozsahu, ako to zdôrazňuje generálny advokát v bode 30 svojich návrhov, nie je zjavné, že by zákonnosť rozhodnutia o zastavení konania vydaného v roku 1997 zo strany Servicio de Defensa de la Competencia nemala byť posudzovaná vo svetle práva účinného v uvedenom období, a to konkrétne nariadenia č. 1984/83. V každom prípade rozhodnutie, pokiaľ ide o uplatniteľnosť predmetného nariadenia na skutkovú situáciu, ktorá je predmetom konania vo veci samej, prislúcha vnútroštátnemu súdu. V dôsledku toho pochybnosti Komisie, pokiaľ ide o relevantnosť položenej otázky, nespochybňujú prípustnosť tejto otázky.

33 Z toho vyplýva, že je potrebné odpovedať na prejudiciálnu otázku.

O veci samej

- 34 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či zmluvy o výhradnej distribúcii pohonných hmôt, ktoré vykazujú vlastnosti, ktoré opísal, patria do pôsobnosti článku 85 Zmluvy a nariadenia č. 1984/83.
- 35 Na úvod je potrebné konštatovať, že predmetné nariadenie sa obmedzuje na výnimky podľa kategórie, ktorou sa niektoré kategórie dohôd medzi podnikmi vymykajú zo zákazu kartelových dohôd stanoveného v článku 85 ods. 1 Zmluvy. Preto môžu patriť do pôsobnosti nariadenia č. 1984/83 iba ako dohody medzi podnikmi v zmysle tohto ustanovenia.
- 36 Na úvod je teda potrebné skúmať, či dohody, ktorých sa týka konanie vo veci samej, predstavujú takéto dohody medzi podnikmi, a následne, či sa na ne uplatňuje výnimka podľa kategórie zavedená nariadením č. 1984/83.
- 37 Z tohto dôvodu je potrebné pripomenúť, že v zmysle ustálenej judikatúry dohody medzi podnikateľmi nachádzajúcimi sa na rozličných štádiách ekonomického procesu, teda vertikálne dohody, môžu predstavovať dohody v zmysle článku 85 ods. 1 Zmluvy a patriť pod zákaz stanovený týmto ustanovením (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. júla 1966, Consten a Grundig/Komisia, 56/64 a 58/64, Zb. s. 429, 491, a z 24. októbra 1995, Volkswagen a VAG Leasing, C-266/93, Zb. s. I-3477, bod 17).
- 38 Napriek tomu vertikálne dohody, akými sú dohody medzi CEPSA a prevádzkovateľmi čerpacích staníc, patria pod článok 85 Zmluvy, iba ak je prevádzkovateľ považovaný za nezávislý podnikateľský subjekt a ak v dôsledku toho existuje dohoda medzi dvoma podnikmi.

- 39 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že v kontexte práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže pojem podnik zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť nezávisle od jeho právneho postavenia a spôsobu jeho financovania (rozsudky z 23. apríla 1991, Höfner a Elser, C-41/90, Zb. s. I-1979, bod 21, a z 11. júla 2006, FENIN/Komisia, C-205/03 P, Zb. s. I-6295, bod 25).
- 40 Súdny dvor rovnako upresnil, že pod pojmom podnik v tomto kontexte sa musí rozumieť hospodárska jednotka z hľadiska predmetu predmetnej dohody, aj keď z právneho hľadiska je táto hospodárska jednotka zložená z viacerých fyzických alebo právnických osôb (rozsudok Súdneho dvora z 12. júla 1984, Hydrotherm, 170/83, Zb. s. 2999, bod 11).
- 41 Okrem toho Súdny dvor zdôraznil, že na účely uplatnenia pravidiel hospodárskej súťaže nie je rozhodujúce formálne oddelenie medzi dvoma zmluvnými stranami vyplývajúce z ich odlišnej právnej subjektivity, ale určujúcim kritériom je jednotné správanie sa na trhu (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 14. júla 1972, ICI/Komisia, 48/69, Zb. s. 619, bod 140).
- 42 Za určitých okolností vzťahy medzi zastúpeným a jeho zástupcom môžu byť charakterizované takouto ekonomickou jednotou (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. decembra 1975, Suiker Unie a i./Komisia, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Zb. s. 1663, bod 480).
- 43 V tejto súvislosti však z judikatúry vyplýva, že zástupcovia môžu stratiť svoje postavenie nezávislého podnikateľského subjektu, ak neznášajú žiadne z rizík

vyplývajúcich zo zmlúv dohodnutých alebo uzavretých na účet zastúpeného a konajú ako pomocníci integrovaní do jeho podniku (pozri v tomto zmysle rozsudok Volkswagen a VAG Leasing, už citovaný, bod 19).

44 Preto ak zástupca ako prevádzkovateľ čerpacej stanice, hoci so samostatnou právnou subjektivitou, neurčuje svoje správanie na trhu samostatne, pretože plne závisí od svojho zastúpeného dodávateľa pohonných hmôt, z dôvodu, že tento znáša finančné a obchodné riziká, pokiaľ ide o predmetnú ekonomickú činnosť, zákaz stanovený článkom 85 ods. 1 Zmluvy je na vzťahy medzi zástupcom a zastúpeným neuplatniteľný.

45 Naopak, ak dohody uzavreté medzi zastúpeným a jeho zástupcami na posledných menovaných prevádzajú alebo im prenechávajú funkcie, ktoré sa hospodársky približujú funkciám nezávislého podnikateľského subjektu, z dôvodu, že stanovujú preberanie finančných a obchodných rizík spojených s predajom alebo plnením zmlúv uzavretých s tretími osobami, títo zástupcovia nemôžu byť považovaní za pomocné orgány integrované do podniku zastúpeného, z dôvodu čoho klauzula obmedzujúca hospodársku súťaž dohodnutá medzi týmito zmluvnými stranami môže predstavovať dohodu medzi podnikmi v zmysle článku 85 Zmluvy ES (pozri v tomto zmysle rozsudok Suiker Unie a i./Komisia, už citovaný, body 541 a 542).

46 Z toho vyplýva, že rozhodujúci prvok pre určenie toho, či prevádzkovateľ čerpacej stanice je nezávislým podnikateľským subjektom, spočíva v dohode uzavretej so zastúpeným a, najmä, v konkludentných alebo výslovných klauzulách tejto dohody

týkajúcich sa prebratia finančných a obchodných rizík spojených s predajom tovarov tretím osobám. Ako to dôvodne uvádza Komisia vo svojich pripomienkach, otázka rizika musí byť analyzovaná prípad od prípadu a berúc do úvahy skôr ekonomickú realitu než právnu kvalifikáciu zmluvného vzťahu vo vnútroštátnom práve.

47 Za týchto okolností je potrebné posúdiť, či v rámci dohôd vykazujúcich charakteristiky opísané vnútroštátnym súdom, prevádzkovatelia čerpacích staníc preberajú určité finančné a obchodné riziká spojené s predajom pohonných hmôt tretím osobám, alebo nie.

48 Analýza týkajúca sa rozdelenia predmetných rizík musí byť vykonaná vo svetle skutkových okolností konania vo veci samej. Ako bolo poznamenané v bode 30 tohto rozsudku, spis predložený Súdnemu dvoru neobjasňuje úplne spôsob, akým je toto rozdelenie vykonané v rámci dohôd uzavretých medzi CEPSA a prevádzkovateľmi čerpacích staníc.

49 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že Súdny dvor nemá právomoc posúdiť skutkové okolnosti vo veci samej ani uplatňovať normy Spoločenstva, ktoré vyložil, na vnútroštátne opatrenia alebo situácie, keďže tieto otázky patria do výlučnej právomoci vnútroštátneho súdu (pozri najmä rozsudky z 23. februára 2006, CLT-UFA, C-253/03, Zb. s. I-1831, bod 36, a z 30. marca 2006, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, C-451/03, Zb. s. I-2941, bod 69).

50 Napriek tomu s cieľom podať potrebnú odpoveď vnútroštátnemu súdu je potrebné upresniť kritériá umožňujúce posúdiť skutočné rozdelenie finančných a obchodných

rizík medzi prevádzkovateľmi čerpacích staníc a dodávateľmi pohonných hmôt, tak ako je vykonané v dohodách, ktorých sa týka konanie vo veci samej, s cieľom určiť, či je článok 85 Zmluvy uplatniteľný.

- 51 V tejto súvislosti musí vnútroštátny súd brať do úvahy na jednej strane riziká spojené s predajom tovarov ako financovanie skladových zásob pohonných hmôt a na druhej strane riziká spojené so špecifickými investíciami na trhu, a to tými, ktoré sú potrebné na to, aby prevádzkovateľ čerpacej stanice mohol dohodnúť alebo uzavrieť zmluvy s tretími osobami.
- 52 Pokiaľ ide na úvod o riziká spojené s predajom tovarov, je pravdepodobné, že predmetný prevádzkovateľ preberá tieto riziká, keď sa stáva vlastníkom tovarov od momentu, keď ich prevezme od dodávateľa, teda pred neskorším predajom tretím osobám.
- 53 Rovnako prevádzkovateľ, ktorý priamo alebo nepriamo preberá na seba náklady spojené s distribúciou týchto tovarov, najmä náklady dopravy, musí byť považovaný za osobu preberajúcu časť rizík spojených s predajom tovarov.
- 54 Skutočnosť, že prevádzkovateľ udržiava skladové zásoby na svoje vlastné náklady, môže byť rovnako ukazovateľom toho, že riziká spojené s predajom tovarov sú na neho prenesené.

- 55 Okrem toho vnútroštátny súd musí rovnako určiť, kto preberá zodpovednosť za prípadné škody spôsobené na tovaroch, ako je ich úbytok alebo zhoršenie, ako aj za škodu spôsobenú predávanými tovarmi tretím osobám. Za predpokladu, že prevádzkovateľ je zodpovedný za tieto škody, nezávisle od otázky, či rešpektoval, alebo nie povinnosť uchovať predmetné tovary v podmienkach umožňujúcich predísť akémukoľvek poškodeniu, je potrebné domnievať sa, že riziko je prenesené na prevádzkovateľa.
- 56 Je tiež potrebné posúdiť rozdelenie finančného rizika spojeného s tovarmi, najmä pokiaľ ide o platenie za pohonné hmoty v prípadoch, ak by prevádzkovateľ nenašiel kupujúceho, alebo v prípade odloženej platby v dôsledku použitia kreditnej karty, v závislosti od pravidiel alebo praktík týkajúcich sa režimu platenia za pohonné hmoty.
- 57 V tejto súvislosti z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že prevádzkovateľ je povinný uhradiť CEPSA sumu zodpovedajúcu predajnej cene pohonných hmôt deväť dní po dátume ich dodania a že s rovnakou splatnosťou prevádzkovateľ dostáva zo strany CEPSA provízie, ktorých výška zodpovedá množstvu dodaných pohonných hmôt.
- 58 Za týchto podmienok vnútroštátnemu súdu prislúcha overiť, či platba sumy dodávateľovi zodpovedajúcej cene pohonných hmôt závisí k predmetnej splatnosti od skutočne predaného množstva, a pokiaľ ide o obdobie rotácie tovarov na čerpacej stanici, či pohonné hmoty dodávané dodávateľom sú vo všetkých prípadoch uvedené na trh v lehote deviatich dní. V prípade kladnej odpovede je potrebné prijať záver, že obchodné riziko znáša dodávateľ.

- 59 Pokiaľ ide o riziká spojené so špecifickými investíciami na trhu, ak prevádzkovateľ vykonáva špecifické investície spojené s predajom tovarov, ako sú investície na nebytové priestory alebo zariadenie typu nádrže na pohonné hmoty, alebo ak sa zaväzuje investovať do akcií na podporu predaja, predmetné riziká sú prenesené na prevádzkovateľa.
- 60 Z vyššie uvedeného vyplýva že s cieľom určiť, či článok 85 Zmluvy nachádza svoje uplatnenie, je potrebné analyzovať rozdelenie finančných a obchodných rizík medzi prevádzkovateľom a dodávateľom pohonných hmôt v závislosti od kritérií, akými sú vlastnícke právo k tovarom, príspevky na náklady spojené s ich distribúciou, ich uchovávaním, zodpovednosť za prípadnú škodu na tovaroch alebo škodu spôsobenú tovarmi tretím osobám a vykonanie špecifických investícií na predaj predmetných tovarov.
- 61 Napriek tomu, ako to dôvodne uvádza Komisia, skutočnosť, že zástupca znáša iba zanedbateľnú časť rizík, nerobí článok 85 Zmluvy uplatniteľným.
- 62 Je však potrebné upresniť, že v takom prípade pod tento článok nepatria iba povinnosti uložené zástupcovi v rámci predaja tovarov tretím osobám na účet zastúpeného. V konečnom dôsledku, ako to uvádza Komisia, zmluva o obchodnom zastúpení môže obsahovať ustanovenia týkajúce sa vzťahov medzi zástupcom a zastúpeným, na ktoré sa uplatňuje predmetný článok, akými sú záväzok výhradných dodávok a záväzok nekonkurovania. V tejto súvislosti je potrebné domnievať sa, že v rámci takýchto vzťahov sú zástupcovia v zásade nezávislé podnikateľské subjekty a že predmetné klauzuly porušujú pravidlá hospodárskej súťaže v rozsahu, v akom so sebou prinášajú blokovanie predmetného trhu.

- 63 V prípade, ak výsledok skúmania rizík preberaných prevádzkovateľmi čerpacích staníc, ktorých sa týka konanie vo veci samej, ukazuje, že povinnosti, ktoré sú im uložené v rámci predaja tovarov tretím osobám, nemôžu byť považované za dohody medzi podnikmi v zmysle článku 85 Zmluvy, povinnosť uložená predmetným prevádzkovateľom predávať pohonné hmoty za určenú cenu nepatrí pod toto ustanovenie, a preto je súčasťou možnosti CEPESA vymedziť oblasť pôsobnosti jej zástupcov. Naopak, ak vnútroštátny súd musí prijať záver o existencii dohody medzi podnikmi v zmysle článku 85 Zmluvy, pokiaľ ide o predaj tovaru tretím osobám, vynára sa otázka, či predmetná povinnosť môže patriť pod výnimku podľa kategórie uvádzanú v článkoch 10 až 13 nariadenia č. 1984/83.
- 64 V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že článok 11 nariadenia č. 1984/83 uvádza povinnosti, ktoré okrem záväzku výhradných dodávok môžu byť uložené predajcovi, a medzi ktorými nefiguruje ukládanie predajnej ceny konečným spotrebiteľom. V dôsledku toho určenie predmetnej ceny zo strany CEPESA predstavuje obmedzenie hospodárskej súťaže, na ktoré sa nevzťahuje výnimka článku 10 predmetného nariadenia.
- 65 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné na prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že článok 85 Zmluvy sa uplatňuje na zmluvu o výhradnej distribúcii pohonných hmôt a palív, akou je zmluva v konaní vo veci samej, uzavretú medzi dodávateľom a prevádzkovateľom čerpacej stanice, ak predmetný prevádzkovateľ preberá v nie zanedbateľnom rozsahu jedno alebo viac finančných a obchodných rizík spojených s predajom tretím osobám.
- 66 Články 10 až 13 nariadenia č. 1984/83 sa majú vykladať v tom zmysle, že na takúto dohodu sa nevzťahuje predmetné nariadenie v rozsahu, v akom táto dohoda

stanovuje pre predmetného prevádzkovateľa povinnosť rešpektovať konečnú predajnú cenu pre spotrebiteľa určenú dodávateľom.

O trovách

- ⁶⁷ Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. Článok 85 Zmluvy EHS (zmenený na článok 85 Zmluvy ES, teraz článok 81 ES) sa uplatňuje na zmluvu o výhradnej distribúcii pohonných hmôt a palív, akou je zmluva v konaní vo veci samej, uzavretú medzi dodávateľom a prevádzkovateľom čerpacej stanice, ak predmetný prevádzkovateľ preberá v nie zanedbateľnom rozsahu jedno alebo viac finančných a obchodných rizík spojených s predajom tretím osobám.
2. Články 10 až 13 nariadenia Komisie (EHS) č. 1984/83 z 22. júna 1983 o uplatňovaní článku 85 ods. 3 Zmluvy na kategórie dohôd o výhradnom nákupe sa majú vykladať v tom zmysle, že na takúto dohodu sa nevzťahuje predmetné nariadenie v rozsahu, v akom táto dohoda stanovuje pre predmetného prevádzkovateľa povinnosť rešpektovať konečnú predajnú cenu pre spotrebiteľa určenú dodávateľom.

Podpisy